

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania E. T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Płocku
o prawo do renty rodzinnej i prawo do renty socjalnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 października 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 22 czerwca 2023 r., sygn. akt III AUa 1549/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążania skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z 22 czerwca 2023 r. w sprawie z odwołania E. T. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Płocku w przedmiocie prawa do renty rodzinnej i prawa do renty socjalnej, oddalił apelację odwołującą się od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z 24 października 2022 r., którym oddalono odwołanie.

Powyższy wyrok został przez odwołującą się zaskarżony skargą kasacyjną w całości. Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego: 1) art. 12 ust. 1 w zw. z art. 12 ust. 2 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 1631; dalej: ustawa emerytalna), przez uznanie, że odwołująca się nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy; 2) art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 2194), przez uznanie, że odwołująca się nie spełnia przesłanek do przyznania renty socjalnej; 3) art. 67 ust. 1 pkt 1 i art. 68 ust. 1 ustawy emerytalnej, przez uznanie, że odwołująca się nie jest uprawniona do renty rodzinnej.

Skarżąca podniosła również zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, mającego istotny wpływ na wynik sprawy: art. 316 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c., art. 227 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. oraz art. 233 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., polegające na przyjęciu, że zgromadzony w postępowaniu materiał dowodowy jest kompletny i pozwala na odrzucenie odwołania powódki, choć konieczna opinia biegłego została oparta jedynie na aktach pozbawionych aktualnych na dzień sporządzania opinii badań powódki, co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia prawa materialnego.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego, jak również poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego (w przypadku stwierdzenia podstaw), i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi w innym składzie. Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że Sąd drugiej instancji dokonał naruszenia przepisów postępowania, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia. W sprawie Sąd drugiej instancji nie przeprowadził żadnego dodatkowego postępowania dowodowego w postępowaniu odwoławczym. Podtrzymał ustalenia Sądu pierwszej instancji, podtrzymując błąd dokonany przez ten Sąd, opierający podstawy wyrokowania na opinii, która została wydana mimo braku aktualnych wyników badań lekarza reumatologa, którego to ekspertyza, nawet zdaniem biegłego chirurga, była konieczna. Uchybienia te w ocenie skarżącej doprowadziły do błędnego przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że w zakresie zgromadzonego materiału Sąd pierwszej instancji prawidłowo

przeprowadził postępowanie dowodowe, co spowodowało błędne oddalenie apelacji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od odwołującej się na rzecz organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu w ramach przesądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty

wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Kierując się rozważaniami dokonanymi powyżej stwierdzić należy, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., chociażby z uwagi na brak wskazania przepisu, którego naruszenie miałoby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na "pierwszy rzut oka". Nie jest też wystraszające, co zaznaczone zostało w rozważaniach dokonanych wyżej zastąpienie wyводу prawnego w uzasadnieniu wniosku samym tylko stwierdzeniem, że zdaniem skarżącej zaskarżone orzeczenie zostało wydane w wyniku rażącego naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów postępowania i że jest oparte na wynikach postępowania dowodowego przeprowadzonego w sposób nieprawidłowy. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca jedynie w sposób ogólny odwołuje się do treści przepisów art. 378 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów

kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Odnosząc się jednakże do poruszanych przez skarżącą, która niewątpliwie cierpi na poważne przewlekłe schorzenie autoimmunologiczne, aspektów zauważyć można, że w orzecznictwie wskazuje się, że przesłanką nabycia prawa do renty rodzinnej na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej nie jest sama choroba osoby ubiegającej się o rentę rodzinną, ani niepełnosprawność (nawet w stopniu znacznym), lecz całkowita niezdolność do pracy (w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej) powstała w okresach ściśle uregulowanych w przepisach (wyrok Sądu Najwyższego z 24 listopada 2022 r., III USKP 168/21, LEX nr 3537852; postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lipca 2023 r., I USK 6/23, LEX nr 3579338). W sprawie, w której przedmiotem ustaleń i ocen sądu jest zdolność lub niezdolność ubezpieczonego do pracy z powodów medycznych (związanych ze stanem jego zdrowia), a taka sytuacja ma miejsce w przypadku ubiegania się o rentę rodzinną na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, rozstrzygnięcie zagadnień dotyczących stanu zdrowia ubezpieczonego wymaga zasadniczo wiedzy specjalistycznej, skoro centralną kwestią wymagającą ustalenia jest całkowita niezdolność do pracy z przyczyn medycznych. Podkreśla się w związku z tym konieczność zasięgnięcia w sporach o rentę z tytułu niezdolności do pracy opinii biegłych lekarzy właściwych specjalności w celu oceny stanu zdrowia ubezpieczonego z punktu widzenia możliwości wykonywania zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z 24 listopada 2022 r., III USKP 168/21, LEX nr 3537852). Również w odniesieniu do prawa do renty socjalnej, określonego w art. 4 ustawy o rencie socjalnej, warunkiem jej przyznania jest całkowita niezdolność do pracy (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 października 2022 r., III USK 582/21, LEX nr 3509792).

Przy czym w postępowaniu o prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy sąd nie ma obowiązku uwzględnienia kolejnych wniosków dowodowych tak długo, aż strona udowodni tezę korzystną dla siebie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2002 r., II UKN 701/00, LEX nr 559961). Nie można przyjąć, że sąd zobowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym przypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony (zob. wyroki

Sądu Najwyższego: z 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, LEX nr 7404; z 18 lutego 1974 r., II CR 5/74, Biul. SN 1974 nr 4, poz. 64; z 15 listopada 2001 r., II UKN 604/00, PPIPS 2003 nr 9, poz. 67). Wielokrotnie też w swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy stwierdzał, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99, OSNAPiUS 2000 nr 22, poz. 807; z 14 maja 1997 r., II UKN 108/97, OSNAPiUS 1998 nr 5, poz. 161; z 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPiUS 1998 nr 13, poz. 408; z 10 grudnia 1997 r., II UKN 391/97, OSNAPiUS 1998 nr 20, poz. 612). Przy czym potrzebą taką nie może być przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla strony tezy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182; postanowienie Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r., II USK 505/21, LEX nr 3439105).

W sprawie dopuszczono dowód z opinii biegłych lekarzy z zakresu chirurgii naczyniowej i reumatologii. Po przeprowadzeniu badania wnioskodawczynie i zapoznaniu się z dokumentacją medyczną stwierdzili oni, że wnioskodawczynie nie jest całkowicie niezdolna do pracy, ponieważ stan zaawansowania występujących u niej schorzeń nie upośledza sprawności organizmu w stopniu, który czyni ją niezdolną do wykonywania jakiegokolwiek pracy zarobkowej. Sąd Apelacyjny odniósł się do sporządzonych w sprawie opinii i uznał je za sporządzone w sposób rzetelny i wnikliwy. Trafnie też Sąd Apelacyjny wskazał, że prawidłowość decyzji organu rentowego ocenia według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania.

Do postępowania kasacyjnego nie należy rozstrzyganie sporów o ocenę dowodów ani o prawidłowość ustalenia stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany. Sąd Najwyższy, nie jest sądem faktów, a wyłącznie sądem prawa. W zakresie jego ustawowych kompetencji nie mieści się korygowanie ustaleń faktycznych lub oceny materiału dowodowego dokonanego przez sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 października 2018 r., I UK 437/17, LEX nr 2570520). Sąd Najwyższy jest bowiem związany w postępowaniu kasacyjnym ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy (art. 393³ § 3 k.p.c.).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 102 k.p.c.

[SOP]

[a.ł.]